

Література:

1. Брызгунова Е. А. Диалог / Е. А. Брызгунова // Русский язык. Энциклопедия. – М. : Советская энциклопедия, 1979. – С. 74–75.
2. Винокур Т. Г. Диалог / Т. Г. Винокур // Русский язык; Энциклопедия / гл. ред. Ю. Н. Караулов. – М.: Большая Российская энциклопедия : Дрофа, 1998. – С. 119–120.
3. Изаренков Д. И. Обучение диалогической речи: монография / Д. И. Изаренков. – М. : Русский язык, 1981. – 136 с.
4. Кучинский Г. М. Диалог и мышление / Г. М. Кучинский; Белорус. гос. ун-т. – Минск, 1983. – 190 с.
5. Меньшиков И. И. Прагматика невыраженного императива / И. И. Меньшиков // Прагматический аспект грамматической структуры текста. Тезисы совещания. – М., 1988. – С. 47–48.
6. Меньшиков И. И. Типология респонсивных предложений в современном русском языке / И. И. Меньшиков // Избранные труды по лингвистике. – Днепропетровск : Новая идеология, 2012. – С. 85–100.
7. Суима И. П. Responsive sentences out of the question-answer system / И. П. Суима // Вісник Дніпропетровського університету. – Т. 21. – № 11. Сер.: Мовознавство. – Вип.21 (1), Т. 23. – Дніпропетровськ, 2015. – С. 82–86.
8. Wallace L. Chafe Meaning and the structure of language. – Chicago and London: The University of Chicago Press. – 1971. – 431 с. – С. 353–396.

УДК 811.111:33

Я. М. Тагільцева,

Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

ОСОБЛИВОСТІ СКЛАДНИХ СЛІВ У АНГЛОМОВНОМУ ЕКОНОМІЧНОМУ ДИСКУРСІ

Стаття присвячена аналізу складних слів у англomовному економічному дискурсі. Визначається їх специфіка на фонетичному рівні. Досліджуються орфографічні ознаки. Вивчається структура композитів на основі морфологічних, семантичних і синтаксичних характеристик.

Ключові слова: складне слово (композит), економічний дискурс, фонетика, морфологія, семантика, синтаксис.

ОСОБЕННОСТИ СЛОЖНЫХ СЛОВ В АНГЛОЯЗЫЧНОМ ЭКОНОМИЧЕСКОМ ДИСКУРСЕ

Статья посвящена анализу сложных слов в англоязычном экономическом дискурсе. Определяется их специфика на фонетическом уровне. Рассматриваются орфографические особенности. Изучается структура композитов на основе морфологических, семантических и синтаксических характеристик.

Ключевые слова: сложное слово (композит), экономический дискурс, фонетика, морфология, семантика, синтаксис.

PECULIARITIES OF COMPOUND WORDS IN ENGLISH ECONOMIC DISCOURSE

The article deals with the analysis of compound words in English economic discourse. The definition of the term «compound word» is given. The essence of economic discourse is specified. The phonetic peculiarities of composites are determined. Composites with the stress on the first, second syllables and with the double stress are considered. Specific features in spelling are studied. The tendency towards confusable spelling of compound words is stressed. The structure of compound words is studied on the base of morphological, semantic and syntactic characteristics. The typical models of composites in English economic discourse are identified. It is concluded that two- and three-component lexical units are dominant. The importance of identifying the semantic centre within composites is stressed. The elements of different styles (informal, business, scientific etc.) are found out in the structure of compound words in English economic discourse. The role of composites as means of simplifying communication and providing the language with sufficient information capacity is determined.

Key words: compound word (composite), economic discourse, phonetics, morphology, semantics, syntax.

Словоскладання є одним з потужних і ефективних способів утворення нових слів в англomовній комунікації. На сучасному етапі розвитку англійської мови спостерігається активний процес утворення нових слів шляхом поєднання кількох лексичних компонентів, що обумовлюється наміром мовця спростити комунікацію і зробити мовленнєвий матеріал більш лаконічним.

Як наслідок, виникають складні слова, або композити, дослідженню яких присвячено чимало наукових праць іноземних учених (О. І. Смирницький, В. І. Арнольд, Н. В. Аржанцева, Д. О. Шепелева та ін.) В українському мовознавстві вивчення багатокомпонентних лексичних одиниць має загальний характер. Так, С. С. Воробйова розглядає напрями дослідження, роль та місце складних та складноподібних слів у сучасній англійській мові [3]. Л. Г. Радочинська досліджує особливості словоскладання [5]. О. Голуб та О. Бондаренко висвітлюють специфіку словоскладання в англійській та українській мовах [4].

Композити функціонують у різних тематичних напрямках англійської мови (аграрному, медичному, юридичному тощо). У зв'язку з цим зростає інтерес до вивчення терміносистем як мовних структур.

На нашу думку, сьогодні під час бурхливого розвитку внутрішніх та зовнішніх економічних відносин, прискорення процесу глобалізації англійська мова в даній сфері комунікації набуває все більшої актуальності. Отже, англomовний економічний дискурс потребує глибокого наукового дослідження. Слід зазначити, що даний тип дискурсу ми розглядаємо як такий, що поєднує у собі такі підтипи, як фінансовий, обліковий, банківську сферу, податкову тощо. Крім того, об'єктом нашого дослідження слугували такі жанрові різновиди англomовного економічного дискурсу, як інтерв'ю, економічні новини, доповіді, дискусії, статті тощо.

Відзначимо, що під терміном «складне слово», «композит» ми розуміємо складну за своєю структурою лексичну одиницю, утворену шляхом поєднання слів, що представляють самостійну форму і мають власне лексичне значення.

Одним з критеріїв ідентифікації складних слів є їхнє цілісне оформлення, тобто неподільність, неможливість використання між частинами композита інших мовних елементів. Ми, слідом за І.В. Арнольд [2, с. 85], виділяємо наступні ознаки цілісного оформлення складних слів – фонетичні, орфографічні, семантичні, морфологічні та синтаксичні. Фонетична ознака полягає у ставленні наголосу в складному слові. Вивчаючи складні слова в контексті англomовного економічного дискурсу на фонетичному рівні, ми виділили такі групи:

- 1) слова, в яких наголос падає на перший або другий компонент (bankbook, charge-off, deadline, chairmanship, credit-note);
- 2) слова з подвійним наголосом (основним і другорядним): brand-new, by-effect, custom-made, loan-holder, take-over);
- 3) слова з двома рівноправними наголосами (close-out, buy-out, roll-back).

Слід зазначити, що для англомовного економічного дискурсу більш характерним є наголос на першому компоненті складного слова, який частіш за все визначає основне семантичне наповнення композита (bankbook – банківська книжка, credit-note – кредитний білет).

Під орфографічною ознакою цілісного оформлення складних слів ми розуміємо написання разом, окремо або через дефіс. На сучасному етапі розвитку англійської мови існує тенденція до варіативного написання одного й того ж слова: back-date – backdate, close-out – close out, cross-listing – cross listing.

Морфологічна ознака передбачає встановлення єдності складного слова на відміну від словосполучення і приналежності компонентів до тієї чи іншої частини мови. У зв'язку з цим ми виділили типові моделі складних слів, що функціонують у сучасному англомовному економічному дискурсі:

N (noun) + N: cart-wheel, charter-party, invoice-license, pan-pin, landlord, partnership;

N + A (adjective): brand-new, capital-intensive. У даній модельній групі слід відзначити частотність вживання прикметника free як другого компонента складного слова (cartilage-free, competition-free, crisis-free, accident-free).

Серед композитів з першим компонентом іменником часто спостерігаються такі слова, як break (break-even, break-up, breakthrough), cash (cashflow, cash cow, cash-poor), check (checkbook, checklist, checkoff), counter (counter-insurance, countersale, countertrade), euro (eurobond, euroclear, euroland), price (price-fixer, price-rigger, price-nursing).

A + N: deadline, fast-seller, heavy-duty, wholesale. Поширеними є прикметники high (high-capacity, high-grade, high-quality), long (long-range, long-term, long-run), low (low-income, low-price, low-tax).

V (verb) + Ad (adverb): build-up, buy-back, payback, close-out. В якості елементів композита спостерігаємо такі дієслівні форми, як дієприслівник (brought-in-capital) і «герундіальні слова» (Н.В. Аржанцева [1]): breaking-in, bridging-room, dealing-room, job-coaching. Доволі часто в економічних термінах вживаються композити з другим компонентом Participle II (custom-tailored, deck-loaded, duty-paid, foreign-made, privately-owned).

Зустрічаємо також службові слова, що виступають складовими композитів. Так, виділяємо модель P (preposition) + V: output, input, outlet.

Крім того, морфологічна ознака цілісного оформлення складних слів виявляється у вживанні одного й того ж слова як другого компонента композита. У системі економічних лексичних одиниць часто-густо другою складовою виступає слово man: one-man, shopman, congressman, fieldman, dayman.

Характерними для економічного дискурсу в англійській мові є також трикомпонентні складні слова з таким з'єднувальним елементами, як прийменник (appropriation-in-aid, brought-in-capital, market-to-market), сполучник (leads-and-lags, asked-and-bid) або ті, що складаються з комбінації самостійних частин мови, серед яких виділяємо моделі: A+N+N (triple-tax-exempt, chairmanship, foremanship, spare room subsidy), N+N+N (shareholder spring – протест акціонерів у Великобританії проти директора компанії), N+N+V (reverse showrooming – вивчення властивостей товару в Інтернеті з подальшою його купівлею).

Необхідно виділити явище вживання слів повсякденного спілкування в контексті англомовного економічного дискурсу. Так, активно функціонує лексема head як перший компонент композита (headlease, headquarters, headroom), також інтерес представляють такі складні слова, як price-nursing (підтримання стабільності курсу цінних паперів шляхом ринкових операцій), cash cow (прибутковий бізнес).

Як бачимо, композити англомовного економічного дискурсу поєднують у своєму складі різностильові елементи: книжні пишномовні слова, що належать офіційному діловому, науковому стилю, а також розмовні, неформальні одиниці.

Синтаксичний спосіб утворення складних слів представлений фіксованими сполученнями, котрі зберігають у своїй структурі синтагматичні зв'язки, що властиві мові: артиклі, прийменники, прислівники, сполучники (across-the-board, by-bidder, off-board, on-call, buyer-up, close-out, pay-as-you-go, give-and-take). Припускаємо, що такий спосіб словоскладання утворився у зв'язку з нерозвиненою системою відмінків у англійській мові.

Компоненти складних слів економічного дискурсу мають різну структуру основ. Так, є слова, що складаються з простих основ (payback, cashflow, bare-boat) і простих основ, які повторюються (lo-lo, go-go). Спостерігаємо також низку композитів, у яких один з компонентів – похідна основа. У цій групі слів ми виділили ті, що містять другу складову, представлену дієприслівником (budget-priced, custom-made, duty-paid), герундієм (ballot-rigging, bond-washing) та іменником із суфіксом -er, що позначає того, хто виконує дію (deposit-taker, fund-holder, landowner). В структурі даної терміносистеми знаходимо також композити з двома похідними основами (fastest-selling, dealer-importer, broker-dealer).

Щоб ідентифікувати компоненти складного слова, необхідно визначити семантику кожного з них. Семантика одного з компонентів може чітко вказати тип відношень між елементами складного слова. Так, у композитів з дієприкметником сильне керування дієслівною формою визначає статус першого компонента (custom-made – виготовлений на замовлення). В інших комбінаціях семантичний центр може знаходитися всередині слова, коли розуміємо семантику слова на основі значень його компонента (tax-collector – збирач податків, waybill – транспортна накладна, wage-ceiling – межа заробітної платні), або за межами композита, оскільки значення його компонентів не відповідає семантиці всього слова (fee-simple – безумовне право власності, tie-up – припинення роботи, wallflower – цінний папір, що є непопулярний серед інвесторів).

Таким чином, композити складають значну частину сучасного англомовного економічного дискурсу. Вони різноманітні за своєю семантикою і структурою. На фонетичному рівні поширеними є складні слова з наголосом на першому або другому компоненті. Не зважаючи на те, що в англійській мові переважає структурна модель композитів N+N, у складних словах економічної сфери активно функціонують прикметники, дієслівні форми і службові частини мови, що свідчить про тенденцію до спрощення і стислості мови.

Утворення багатоконпонентних лексичних одиниць відображає характерну для сучасної англійської мови тенденцію до компресії мовних структур, що дозволяє забезпечувати достатню інформаційну насиченість матеріалу, компактність в межах об'ємного змісту. Такі структури набувають все більшого поширення в англомовному дискурсі різних напрямів, зокрема економічного. Вони відзначаються гнучкістю, виразністю та прозорістю. Здатність поєднувати кілька слів в єдине зумовлюється аналітичною будовою сучасної англійської мови.

На основі аналізу складних англійських слів економічного дискурсу доходимо висновку, що даний тип дискурсу поєднує певні елементи інших дискурсів (наукового, ділового, побутового тощо) і водночас функціонує самостійно, виконуючи низку функцій у мовній картині світу, а саме інформативну, освітню, аргументативну, ідеологічну та ін.

Слід відзначити, що утворення композитів в англомовному економічному дискурсі як і в інших типах дискурсу – явище перманентне і потребує подальших наукових досліджень.

Література:

1. Аржанцева Н. В. Сложные слова со вторым компонентом – отглагольным существительным в немецком и английском языках: дис. ... канд. филол. н.: 10.02.20 / Н. В. Аржанцева; Казанский государственный университет. – Казань, 2004. – 214 с. – Режим доступа : <http://www.disserscat.com/content/>.
2. Арнольд И. В. Лексикология современного английского языка (The English Word) / И. В. Арнольд. – М. : Высшая школа, 1986. – 295 с.
3. Воробйова С. С. Особливості складних і складнопохідних слів у сучасній англійській мові [Електронний ресурс] / С. С. Воробйова. – Режим доступу : <http://www.stationline.org.ua>
4. Голуб О. М. Висвітлення особливостей словоскладання в англійській та українській мовах [Електронний ресурс] / О. М. Голуб, О. М. Бондаренко // Мовознавчий вісник. – 2013. – Вип. 16-17. – С. 133–141. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mv_2013_16-17
5. Радочинська Л. Г. Особливості словоскладання в англійській мові / Л. Г. Радочинська // *Materialy Miedzynarodowej naukowo-praktycznej konferencji «Aktualne problemy nowoczesnych nauk – 2014»* Volume 16. Filologiczne nauki – Przemysl. Nauka i studia, 2014. – 88 st. – С. 56–60.
6. Максимова Т. В. Основные тенденции терминологического образования в экономическом дискурсе / Т. В. Максимова // *Вестник Волгоградского университета. – Серия 2. Языкознание. – 2008. – № 2 (8).* – С. 84–92.
7. Black J. A Dictionary of Economics [Electronic source] / John Black, Nigar Hashimzade, Gareth Mules. – Oxford University Press, 2009. – Access mode : <http://www.oxfordreference.com>.
8. Cambridge Journal of Economics [Electronic source]. – Volume 41. – Issue 1, 2017. – Access mode : <https://academic.oup.com>.
9. Proceedings of the Economics and Finance Conferences [Electronic source]. – Prague: International Institute of Social and Economic Sciences, 2016. – Access mode : <http://www.iises.net>.

УДК:811.111'42'373:821.111.0'06-92:327.39(477):061.1ЄС

Л. О. Таран,

Сумський Державний Університет, м. Суми

ЛІНГВАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ В ПУБЛІЦИСТИЧНИХ ТЕКСТАХ АНГЛОМОВНИХ ЗМІ

У статті фокусується увага на лексичних та стилістичних особливостях засобів вираження відношення Євро-союзу до України на основі аналізу експліцитної інформації лексичних одиниць, та імпліцитної інформації, прихованої у тексті англійського дискурсу політичного спрямування. Особлива увага приділяється лінгвальним особливостям вираження терміну «Євроінтеграція України» через призму сучасної лінгвістики та філології.

Ключові слова: політичний англійський дискурс, публіцистичні видання, Євроінтеграція України, експліцитна інформація, імпліцитна інформація.

ЛИНГВАЛЬНЫЕ ОСОБЕННОСТИ ЕВРОИНТЕГРАЦИИ УКРАИНЫ В ПУБЛИЦИСТИЧЕСКИХ ТЕКСТАХ АНГЛОЯЗЫЧНЫХ СМИ

В статье фокусируется внимание на лексических и стилистических особенностях выражения отношения Евросоюза к Украине на основе анализа эксплицитной информации лексических единиц, и имплицитной информации, скрытой в тексте англоязычного дискурса политического направления. Особенное внимание уделяется лингвальным особенностям выражения термина «Евроинтеграция Украины» через призму современной лингвистики и филологии.

Ключевые слова: политический англоязычный дискурс, публицистические издания, Евроинтеграция Украины, эксплицитная информация, имплицитная информация.

LINGUAL PECULIARITIES OF UKRAINIAN EUROINTERGRATION IN PUBLICISTIC TEXTS OF ENGLISH MEDIA

The article focuses on the lexical, grammatical and stylistic peculiarities of the European Union's attitude expression towards Ukraine. Both of these aspects are viewed through the perspective of modern linguistic approaches. The article also concerns the social, economic and political aspects of the researched subject, which makes the article quite interesting not only for the linguistic researches, but as well for those, who study political sciences. Through analyzing explicit information of lexical units and implicit information hidden in the English political discourse text the article studies the relation and attitude of European Union to Ukraine through the utterances of English discourse. Special attention is paid to the expression of the term «Ukrainian Eurointergration» in terms of modern linguistics and philology. By deeply analyzing implicit information on the basis of stylistic approach the article shows how to discover the actual idea of the text on the basis of different stylistic devices.

Key words: English political discourse, publicistic publications, Ukrainian Eurointergration, explicit information, implicit information.

Динамічний розвиток подій нашої доби, геополітичні зміни, інтенсивність міжнародних контактів спричинили посилення інтересу до проблем міжнаціонального та міжкультурного спілкування, його ефективності. Для вирішення багатьох проблем, пов'язаних з успішністю мовленнєвої комунікації, лінгвісти звертаються до дослідження мовних аспектів різних типів дискурсу. Розглядаючи дискурс як продукт розумово-мовленнєвої діяльності індивідів, вчені намагаються встановити зв'язок мови з різними сферами людської діяльності (Г. П. Грайс [3], М. Л. Макаров [6], Г. Г. Почепцов [7]), віднайти розв'язання актуальних проблем, пов'язаних із вивченням процесів та результатів предметно-пізнавальної діяльності індивідів. В цій роботі розглядається зв'язок мови з політичною сферою діяльності.

На сьогодні для українців є актуальним питанням інтеграції України в європейський економічний і політичний простір. Для нас, як лінгвістів, важливим є лінгвістичний аспект, пов'язаний з явищем Євроінтеграції України в англійському дискурсі.

Матеріал дослідження становлять 50 англійських публіцистичних статей, які були виділені методом суцільної вибірки онлайн-газет за 2014-2016 рік.

Мета дослідження передбачає виконання наступних завдань:

– характеризувати лінгвальні особливості імпліцитних і експліцитних інтенцій при вираженні явища Євроінтеграції України.

– сформувати ставлення ЄС до України, на основі лінгвістичного аналізу текстів англійського політичного дискурсу.